

je bil še vedno zelo spoštovan zdravnik in nekaj časa celo član občinskega odbora. Zanimiv je opis njegove osebnosti v knjigi *Vse visi na popkovini*, v kateri se spominja srečanja z njim slovenjgraška babica Marija Ovčar, pomočnica pri porodih (4). V poglavju *Kot žafran drag star zdravnik* piše, da so kmetje v času po svetovni vojni še vedno raje kot mlajše slovenske zdravnike klicali starega, le nemško govorečega podeželskega zdravnika. Ta je za obiske k porodnicam zahteval, da so poklicali tudi njo, čeprav jo je komajda poznal. Tako je ob nekem obisku pri porodnici, do katere sta se pripeljala na kmečkem vozu, pripravil pravicato uprizoritev. Prekladal je sem in tja razna orodja, instrumente, klešče, kakor da bi se taka umetnina do tedaj še nikoli ne bila dogodila in bi bilo to namenjeno le porodnici in soprogu. V resnici je za srečen porod imela največ zaslug babica, ki je s kate trom spraznila sečni mehur in je nato porod potekal docela normalno. Seveda je porodničar kmetu samo za svoje delo takoj predložil precej popopran račun. Opisana zgodba je v nasprotju s pripovedovanjem gospoda Vinka Cajnka (rojen leta 1911), ki je dr. Harpfa dobro poznal. Po njegovem je bil dr. Harpf dobričina, ki za svoje usluge ni veliko zaračunal ali pa sploh nič.

Dr. Hans Harpf pa ni bil samo zdravnik. Verjetno si je zaradi svojega dužbenega položaja in težavnosti zdravniškega poklica izbral še druge dejavnosti, pri katerih je dosegel lepe uspehe. Ob njegovem prihodu je bil Slovenj Gradec sorazmerno majhno deželno knežje mesto. Med meščani so bili Slovenci v manjšini, večina prebivalcev je govorila nemško. Njihovi predniki so živeli v mestu že več stoletij ali pa so se sem priselili v 19. stoletju iz drugih krajev monarhije. Vsi ti so se šteli za Avstrijce. Njihove zasluge zaradi tega seveda niso nič manjše, saj so mestu vtisnile neizbrisni pečat. Tudi dr. Harpf je postal vnet pobudnik kulturnega življenja, čeprav seveda le za nemško govoreče meščane. Tako ga vidimo na fotografiji kot slavnostnega govornika ob odkritju spominske plošče na rojstni hiši skladatelja Huga Wolfa leta 1903. Še zlasti je podpiral nemški pevski zbor in imel precej zaslug pri ustanovitvi mestne nemške šole. Vendar ni skrbel samo za svoje duhovno življenje, temveč se je zavedal velikega pomena življenja in gibanja v naravi. Bil je med prvimi smučarji v mestu in je za ta šport navdušil vse člane svoje družine. Še posebej navdušen je bil nad planinstvom. Postal je predsednik tedanjega slovenjgraškega planinskega društva, ki je spadalo k Nemško-avstrijskemu planinskemu združenju (Sektion Klagenfurt des Deutsch-Österreichischen Alpenvereines, Gau Karawanken). Bil je glavni pobudnik in organizator gradnje planinske kočice na Uršlji gori pred več kot 90 leti (5). Nastala je iz prejšnje pritlične kamnite pastirske hiše, ki so jo povišali v enonadstropno in ustrezno opremili v približno letu dni. Znana je Harpfova skupinska fotografija, ki jo je posnel ob otvoritvi kočice 14. julija 1912. Zanimiv je pogled na planince, oblečene po tedanji modi v dolge temne pelerine, opremljene s pohodniškimi palicami, in na dame v dolgih krilih. Dr. Harpf pa ni bil samo ljubitelj Uršlje gore in planin okrog Slovenj Gradca. Ohranjeni so namreč njegovi

fotografski posnetki z izletov v Savinjske Alpe, kot je npr. posnetek stare kočice na Korošici ali Harpfov portret v družbi z ženo na Okrešlju.

Iz doslej povedanega je možno razbrati, da je bil dr. Harpf tudi navdušen ljubiteljski fotograf. S svojo fotografsko kamero je ustvaril ogromno posnetkov na steklene plošče. Večina je črno belih, nekateri med njimi pa so tudi barvni. Odlikuje jih velika ostrina in izjemna kompozicija motivov. Na njih je ohranil podobe iz življenja svoje družine, vsakdanjega dela v bolnišnici, pomembnih dogodkov v Slovenj Gradcu in Mislinjski dolini, naravnih in kulturnih znamenitosti teh krajev. Še posebej so zanimivi posnetki velikega požara v Slovenj Gradcu leta 1903 in seveda različni prizori z Uršlje gore. Mnogo njegovih fotografij je služilo za izdelavo razglednic Uršlje gore, ki segajo v čas pred otvoritvijo kočice in vse tja do prvih let po prvi svetovni vojni. Obiskovalci kočice so jih pošiljali daleč po svetu in tako širili sloves Uršlje gore in krajev okrog nje. Verjetno je vseh ohranjenih fotografij dovolj, da bi se jih splačalo podrobneje raziskati, sistematično obdelati in na primeren način predstaviti. S pomočjo njegove obsežne fotografske dediščine bi namreč lahko videli naše kraje in življenje v njih pred skoraj sto leti, takratne ljudi in dogodke. Šele zbrana in urejena fotografska zapuščina bi nam v celoti razodela pomen in razsežnost te ljubiteljske dejavnosti dr. Harpfa.

Viri

1. Plešivčnik D. Kronika bolnišnic okrog Uršlje gore in Pece. In: Med Peco in Pohorjem, zbornik. Maribor: Založba Obzorja, 1965: 217-234.
2. Plešivčnik D. 100 let bolnišnice v Slovenj Gradcu na tem prostoru. In: Splošna bolnišnica Slovenj Gradec pred 100 leti tu in danes, zbornik. Slovenj Gradec: Splošna bolnišnica Slovenj Gradec, 1996: 5-24.
3. Grabner V, Rustja K, Simoniti J. Mislinjska železniška proga. Slovenj Gradec: Koroški pokrajinski muzej, 1999: 16.
4. Hory L. Kot žafran drag star zdravnik. In: Vse visi na popkovini. Maribor: Založba Obzorja, 1989: 37-43.
5. Verovnik F. 90 let kočice na Uršlji gori. Koroški fužinar 2002; 52: 63-64.

Jubileji

PROF. DR. IVO RAIŠP
OSEMDESETLETNIK

Franc Verovnik

Letos praznuje visok življenjski jubilej prof. dr. Ivo Raišp, eden od najpomembnejših zdravnikov slovenjgraške bolnišnice. Po njegovi zaslugi je postala bolnišnica znana daleč naokrog. Pri njem so se zdravili številni bolniki od blizu in daleč. Pritegnil jih je s svojim strokovnim znanjem in humanim odnosom do vsakega od njih. Bil je pojem specialista internista, ki zna pomagati bolnikom, nad katerimi so drugi že obupali.

Rodil se je v Celju 25. marca 1926, trideset let po ustanovitvi bolnišnice v Slovenj Gradcu. Njegov oče je bil v tem mestu zdravnik internist in verjetno je prav to odločilno vplivalo na izbiro poklica. V Celju je preživel otroštvo in šolska leta. Ko je izbruhnila druga svetovna vojna, je obiskoval peto gimnazijo. Leta 1941 je bil za krajši čas zaprt, nato pa je nadaljeval šolanje na gimnaziji in maturiral leta 1944. Po osvoboditvi je bil za nekaj časa vpoklican v vojsko, vendar se je lahko že jeseni leta 1945 vpisal na Medicinsko fakulteto v Ljubljani. V drugem letniku je prestopil na Medicinsko fakulteto v Zagrebu in jo je uspešno končal 30. 12. 1950. Zadnje leto študija je ves čas delal kot volonter na zagrebški interni kliniki. Stažirati je začel v Zagrebu, vendar je moral kmalu obleči vojaško suknjo. Nato je jeseni 1951 nadaljeval staž v celjski bolnišnici. V letih 1952 in 1953 je bil zdravnik v Bosni, najdlje v železarni v Zenici, dva meseca pa na interni kliniki v Sarajevu, kjer je tudi opravil strokovni izpit. Še isto

leto je začel specializirati na internem oddelku Bolnišnice Celje. V času specializacije se je izpopolnjeval osem mesecev pri prof. Fellingnerju na Dunaju in šest tednov pri prof. De Gennesu v Parizu. Specialistični izpit je z odliko opravil 4. aprila 1957 v Zagrebu. Še isto leto je 6. julija obranil doktorat znanosti na ljubljanski Medicinski fakulteti. Leta 1961 je opravil podiplomski študij iz nuklearne medicine v Ljubljani. Leta 1964 je dobil naziv primarija, bil habilitiran za docenta leta 1965 v Zagrebu, na Medicinski fakulteti v Ljubljani leta 1976 za izrednega profesorja, leta 1986 pa za rednega profesorja interne medicine. Predaval je izbrana poglavja iz interne medicine, večinoma endokrinologijo in diabetes, eno leto celo fiziologijo. Nazadnje je prevzel »izbirni študij«, to je klinično obravnavo bolnikov skupaj s študenti.

Najpomembnejši del njegovega delovanja pomeni predstojništvo internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec, ki ga je vodil vse od leta 1958 do upokojitve leta 1989. Verjetno je s tem postal eden od predstojnikov z najdaljšim stažem. Majhnost bolnišnice in oddelka ga nikoli ni motila, saj je v tem videl celo prednost. Stik z bolniki je v taki bolnišnici bolj osebni kot v večjih, zato se bolniki dobro počutijo. Osebne stiske bolnikov je še toliko lažje razumel, saj se je tudi sam večkrat znašel v vlogi bolnika, predvsem ko je doživel nenadni srčni zastoj, in med zdravljenjem malarije. Pri delu na oddelku je z veliko mero

strogosti zahteval red in vestnost, zato so se ga medicinske sestre in strežnice kar nekoliko bale. Tudi od sodelavcev je zahteval dobro strokovno znanje, odgovornost in zavzetost pri delu z bolniki. Različne zaplete na oddelku je avtoritativno razrešil tako, da je bilo vsem zadoščeno. Vendar pa se je znal ob pravi priložnosti tudi nagajivo pošaliti s svojim odličnim smislom za humor.

Ves čas svojega delovanja je z rednim študijem novosti v medicini dopolnjeval svoje znanje. Zato je lahko obvladal vse veje interne medicine in ga lahko šteje mo za enega zadnjih resničnih »generalistov«. Pridobljeno znanje je znal uporabiti pri vsakdanjem delu z bolniki, uvedel je številne nove metode diagnostike in zdravljenja. Malo je znano, da je s svojimi sodelavci prvi v Sloveniji presadil kostni mozeg že leta 1961. Na internem oddelku slovenjgraške bolnišnice je opravil prve biopsije jeter. Za začetek so si zdravniki na oddelku drug drugemu punkturali jetra. Pri tem je prof. Raišp nehote napravil prvo biopsijo ledvic. Svojemu kolegu je sicer punktiral jetra, histološki izvid pa se je glasil »tkivo normalne ledvice«. Kasneje se je naučil pravilno punktirati ledvice pri prof. Radoniću v Zagrebu in nato prenesel to znanje na svoje sodelavce. Prav tako je opravljal bronhoskopije s togim bronhoskopom in gastroskopije s poltogim gastroskopom. Pri posegih ga je odlikovala izjemna ročna spretnost in vztrajnost. S sodelavci je leta 1961 ustanovil drugi dializni oddelek v Sloveniji, takoj za Kliničnim centrom v Ljubljani. Svoje znanje in izkušnje je dolga leta prenašal na druge kot strokovni mentor mnogim stazistom in specializantom interne medicine, občasno pa tudi drugih vej medicine. Bil je organizator, koordinator in predavatelj na strokovnih srečanjih in kongresih doma in v tujini. Pri tem mu je zelo koristilo aktivno znanje tujih jezikov, saj velja za pravega poliglota. Nemško je doma govoril z materjo, rojeno Dunajčanko, francoščine in angleščine se je naučil v gimnaziji, hrvaščine in ruščine v času študija, kasneje pa še portugalsščine. Kolikor so mu dopuščale razmere, se je ukvarjal tudi z znanstvenim raziskovanjem. Tako je že leta 1956 sodeloval s prispevkom na IV. kongresu interne medicine v Madridu. Objavil je več kot 100 prispevkov v domačem in tujem strokovnem tisku. Od ustanovitve Srednje zdravstvene šole v Slovenj Gradcu leta 1975 je dijake poučeval strokovne predmete. Leta 1983 je bil na pobudo Zavoda za mednarodno sodelovanje daljši čas v Luandi, glavnem mestu Angole, kjer je bil mentor specializantom interne medicine in predavatelj študentom medicine. Aktivno je sodeloval tudi v Slovenskem zdravniškem društvu. Bil je predsednik podružnice v Celju in kasneje v Slovenj Gradcu. Pripravil je številna predavanja za člane tedanje koroške podružnice Slovenskega zdravniškega društva, sedanjega Koroškega zdravniškega društva. Sodeloval je osem let kot član uredniškega odbora Zdravniškega vestnika, bil je predsednik strokovne komisije SZD in predsednik Endokrinološke sekcije SZD.

Za svoje strokovno delovanje je prejel številna priznanja in postal častni član različnih medicinskih združenj. Zaradi njegovih zaslug pri uspešnem razvoju Splošne bolnišnice Slovenj Gradec in pri širjenju pre-